

Björn Cedersjö

Luk 10:23-37

Följ Gud över gränser

Egentligen var det ju ganska vansinnigt att välja en så riskfylld väg. Vägen från det högt belägna Jerusalem till Jeriko var känd för att vara osäker. Jesu samtida visste att där fanns alltid risk att möta rövare och andra som ville en illa, om man inte hade betalt för skydd eller färdades i en grupp med andra. Egentligen borde han ju skylla sig själv som utsätter sig för sådana faror. Han verkar ju inte ens ha varit flykting utan kanske en vanlig handelsresande eller på väg att hälsa på några vänner. Då får man väl skylla sig själv!

Så kan man tänka om den här berättelsen. Man kan också se den som ett exempel på hur fel det kan bli när människor söker följa det man uppfattar som Guds regler. Både prästen och leviten var på väg till templet för tjänst. Och hade man rört vid ett lik kunde man enligt reglerna inte utföra den de närmaste sju dagarna då man ansågs som oren. De tog det säkra före det osäkra och gick förbi. Och förresten kanske rövarena fortfarande låg i bakhåll så det var bäst att snabbt passera.

Så kommer då den som kallas samarier, en icke-jude, en person från dem som judar inte umgås med, en som inte hade rätt tro, en utlandsfödd/utlänning. Han bryr sig.

Han visar sig vara den slagne mannens medmänniska som tar ansvar. Och kanske det är en poäng i liknelsen att det är den slagne mannen som söker en nästa. Det är inte prästen och leviten som söker en nästa att hjälpa. Den är den slagne och utsatte som med sin blick söker den som vill vara hans nästa. Frågan kommer så att säga inte ovanifrån utan från den som är utsatt: Finns här någon som är min nästa i praktiken? Och Jesu ord när han avslutar sin liknelse är just detta: Handla som den som i praktiken visade vad det innebär att älska sin nästa.

Det här är nog en av världens mest kända berättelser. Vi har till och med organisationer som kallar väg-samariter, utan att tänka på vad samarier/samarit ursprungligen var för något. Om det ska få samma reaktion idag kanske vi skulle tala om väg-muslimar.

Men det finns mer att fundera över i dagens text. Låt oss påminna oss om att den här liknelsen återges i ett konfliktsammanhang. En laglörd vill sätta Jesus på prov. En teologisk diskussion är under uppsegling, inte ovanligt för Jesus. En god regel när man tolkar liknelser är att söka liknelsens poäng. Detaljerna är ofta utsmyckning eftersom det är en berättelse ur vardagen. Men oftast finns en poäng som Jesus vill få fram. Den laglärde frågar: Vad ska jag göra för att vinna evigt liv? Fast frågan är retorisk, för han vet ju redan svaret. Det handlar om att älska Gud och sin nästa. Och då driver han frågan ett steg vidare: vem är min nästa? Det är då som Jesus berättar liknelsen.

Vad är det för konflikt, vad är det den laglärde vill sätta honom på prov om? Det verkar som att han vill pröva gränserna för Guds omsorg och kärlek. Var Jesus en sann jude som prioriterade det egna folket? Höll han fast vid att judarna hade en särskild kallelse som skilde dem från andra folk? Associerade Jesus ordet nästa till sina judiska landsmän?

Ja, säkert visste den laglärde att det i lagen talades om att bry sig även om främlingen. Men det avgörande var ju vad som händer med det egna folket och kallelsen att vårda sin egen identitet.

Ställde Jesus upp på det? Var han en sann jude? Prioriterade han de egna framför de andra? Det är vad den teologiska diskussionen handlar om.

Nej, säger Jesus. Din kallelse är inte bara att älska judar. Samariern blir människan som går utöver sina egna etniska gränser. Nästan är den människa som behöver hjälp. Oavsett att det handlar om en utlänning. Och i liknelsen handlar det ju om en utlänning som hjälper en av det egna folket. En utlänning blir förebilden.

Varför är det så viktigt enligt Jesus? Därför att Gud älskar så obegränsat. Den som vill älska Gud kan inte begränsa sin kärlek till människor av en viss nationalitet, klass, kön, religion eller sexuell läggning. Kains fråga: Ska jag ta hand om min bror? besvaras med ett ja. Eller som Johannes skriver i sitt brev om att kärleken kommer från Gud och att den blir synlig i Jesus och hans liv och död

för människors skull. Guds kärlek går över gränser, söker ständigt den som kallas "den andre". Lukasevangeliet är fyllt av sådana berättelser.

Så landar detta i en uppmaning till handling. "Gå du och gör som han."

Jag arbetar alltså på Sveriges kristna råd som är en mötesplats för kyrkor och samfund i Sverige. SKR samordnar bland annat det vi kallar Diakonins månad som inleds idag. Här talar vi om handling. Diakoni är nämligen mer än ord. I Svenska kyrkan talas om församlingens uppgift i fyra områden: fira gudstjänst, ge undervisning, utöva diakoni och bedriva mission. Kärleken till nästan, uttryckt i diakoni, är en kallelse för oss alla. Diakoni är ju inte bara vad vigda diakoner gör utan något som vi alla är delaktiga i, som döpta medlemmar i Guds kyrka.

Den här månaden är samariern vår förebild i att handla för medmänniskans skull, att gå över gränser, att – liksom Gud själv – inte vara begränsad i sin kärlek. Att – i Jesu efterföljd – möta behov hos människor utanför den egna kretsen eller den egna nationen. Att ge utrymme för flyktingen och den utsatte. Att möta den andres blick och inse att det är ju jag som är hans eller hennes nästa. Det handlar om vad vi gör mot medmänniskor men också hur vi arbetar för en rättvis och hållbar fred, dvs bygger strukturer i samhället/världen för människors bästa.

Och då inser vi snabbt att diakonins månad aktualiserar något som egentligen är ett uppdrag alla årets månader.

150830

Örebro

Olaus Petri högmässa kl 10

Prästen och leviten i liknelsen aktualiserar samtidigt en viktig fråga till oss idag. De ville ju kunna fira gudstjänsten i templet och ville därför inte orena sig genom att ta i en man som kanske var död. Finns det också idag religiösa regler och påbud som i praktiken hindrar oss från att möta vår nästa med kärlekens omsorg?

Och, finns det något i vår förkunnelse och vår tro som gör att det inte blir fullkomligt tydligt att Gud bryr sig om hela världen och att Jesus är sänd att vara hela världens frälsare? Att evangeliet är gränsöverskridande och att Gud passionerat längtar, för att knyta an till några andra karaktärer i Lukasevangeliet, såväl efter den förlorade sonen som den rike ynglingen, längtar efter juden såväl som alla oss andra var vi än bor i världen eller är på flykt nånstans? Att varje människa är älskad av Gud och därmed att hennes värdighet ska värnas och respekteras.